

Gorczański
Park Narodowy

Polskie
Parki
Narodowe

Oferta
EDUKACYJNA
Gorczańskiego Parku Narodowego

Informator dla nauczycieli

i organizatorów wycieczek

edukacyjnych

Informator dla nauczycieli
i organizatorów wycieczek
edukacyjnych

Poręba Wielka 2019

Gorczański
Park Narodowy

Polskie
Parki
Narodowe

Tekst:

Anna Kurzeja
Krystyna Popko-Tomasiewicz
Mariola Stefanik
Ewa Strauchmann

Autorzy zdjęć:

okładka - Paweł Czarnota
s. 15 - archiwum GPN
s. 19 - Piotr Figura

Wydawca:

Gorczański Park Narodowy w Porębie Wielkiej,
Poręba Wielka 590, 34-735 Niedźwiedź
tel.: 18 33 17 207
e-mail: gpn@gorcepn.pl
www.gorcepn.pl

Skład i druk:

Zakład Poligraficzny SINDRUK,
45-594 Opole, ul. Firmowa 12
biuro@sindruk.pl, tel.: 77 442 09 69

© Gorczański Park Narodowy

**Fundusze
Europejskie**
Infrastruktura i Środowisko

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt POIS.02.04.00-00-0051/16 pn. „Adaptacja zabytkowego obiektu architektonicznego na Ośrodek Edukacyjny Gorczańskiego Parku Narodowego wraz z zagospodarowaniem edukacyjnym parku dworskiego w Porębie Wielkiej” w ramach działania nr 2.4. Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna, Oś priorytetowa II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020.

W Gorczańskim Parku Narodowym chronimy dziedzictwo przyrodnicze Polski i Europy

Gorce, góry w sercu Beskidów Zachodnich, to wyjątkowy obszar na którym zachowała się puszcza karpacka z rzadkimi w Polsce i Europie gatunkami zwierząt, takimi jak: wilk, ryś, orzeł przedni, głuszec, dzięcioł białostrzybi. Ważnym elementem przyrody i krajobrazu Gorców są polany z półnaturalnymi ekosystemami, wzbogacającymi różnorodność biologiczną tej części Karpat. Przez 35 lat istnienia parku narodowego przyroda tego terenu została lepiej poznana, a dzięki skutecznej ochronie odzyskała wysoki stopień naturalności. W 2004 roku Gorce włączono do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 uznając tym samym, że przyroda tych gór ma znaczącą wartość dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy.

Edukujemy, aby chronić przyrodę przez poznanie i zrozumienie

Edukacja jest jedną z form działalności parku narodowego wspomagającą ochronę przyrody. Misją Gorczańskiego Parku Narodowego w zakresie edukacji jest nie tylko pokazanie społeczeństwu, że Gorce wyróżniają się wartościami przyrodniczymi i kulturowymi, a park narodowy jest gwarantem ich lepszego poznania i zachowania, ale także wskazanie, jak każdy mieszkaniec i turysta może chronić to wyjątkowe bogactwo. Realizacja tego zadania odbywa się różnymi metodami w oparciu o stale rozwijaną ofertę edukacyjną.

Jak się z nami kontaktować ?

Ośrodek Edukacyjny Gorczańskiego Parku Narodowego
czynny od poniedziałku do piątku, w godzinach 7.15 – 15.15
Poręba Wielka 4, 34 – 735 Niedźwiedź;

Tel.: 18 33 17 944

e-mail: gpn@gorcepn.pl

www.gorcepn.pl

Jak zamówić zajęcia?

Zajęcia edukacyjne organizuje Zespół ds. Edukacji i Udostępniania Parku,
tel. 18 33 17 944; e-mail: gpn@gorcepn.pl.

- Chęć uczestnictwa w zajęciach należy zgłaszać 3 tygodnie przed planowanym terminem;
- W celu zamówienia zajęć edukacyjnych należy pisać na adres: gpn@gorcepn.pl;
- W treści należy podać: dane kontaktowe organizatora, proponowany termin i miejsce przeprowadzenia zajęć, temat wybranych zajęć, wiek i liczbę uczestników;
- Po otrzymaniu zgłoszenia uzgadniamy szczegóły z opiekunem grupy/organizatorem wycieczki.

Gdzie odbywają się zajęcia?

Na ścieżkach edukacyjnych

Zajęcia terenowe prowadzimy na ścieżkach edukacyjnych, z których większość rozpoczyna się w dolinach wejściowych do GPN, jedna prowadzi w szczytowych partiach Gorców, a jedna znajduje się w parku dworskim, w sąsiedztwie Dyrekcji GPN i Ośrodka Edukacyjnego GPN.

Lokalizacja ścieżek edukacyjnych:

Koninki: Dolina potoku Turbacz, Na Turbaczyk, Wokół doliny Poręby

Łopuszna: Z Łopusznej na Jankówki

Ochotnica Górna: Dolina potoku Jaszczce

Lubomierz – Rzeki: Dolina Kamienicy, Dolina Gorcowego Potoku

przy schronisku na Turbaczu: Z Turbacza na Jaworzynę Kamienicką

Poręba Wielka: Park dworski hr. Wodzickich. Góra Chabówka

W Ośrodku Edukacyjnym GPN w Porębie Wielkiej

Ośrodek Edukacyjny GPN znajduje się w zabytkowej oficynie dworskiej. Zajęcia prowadzone są w dwóch salach:

- audiowizualnej (na 50 osób), która służy do prezentacji filmów, prowadzenia wykładów, prelekcji, konferencji, spotkań dyskusyjnych;
- edukacyjnej (na 20 osób) do zajęć warsztatowych, wyposażonej w pomoce dydaktyczne, komputer z dostępem do internetu, projektor, mikroskopy.

W Ośrodku Edukacyjnym GPN znajduje się również biblioteka z czytelnią. Ze zbiorów biblioteki można korzystać wyłącznie na miejscu.

Lokalizacja obiektu: Poręba Wielka 4, 34-735 Niedźwiedź, tel. 18 33 17 944

Ośrodek Edukacyjny jest czynny od poniedziałku do piątku, w godzinach od 7.15 – 15.15.

Na ekspozycji przyrodniczej w Ośrodku Edukacyjnym GPN

(ekspozycja czynna od 1.10.2019 r.)

Główną atrakcją Ośrodka Edukacyjnego GPN jest interaktywna ekspozycja przyrodnicza mieszcząca się w zabytkowych piwnicach oficyny dworskiej, na której prezentowane jest bogactwo naturalne Gorców i Gorczańskiego Parku Narodowego. Przy ekspozycji znajduje się sala, w której poprzez gry i ćwiczenia można ugruntować wiedzę zdobytą podczas zwiedzania oraz obejrzeć filmy rozszerzające tematykę wystawy.

Na ekspozycji zastosowano elementy edukacji interaktywnej, angażujące zmysły i dające odwiedzającym możliwość samodzielnego wybierania drogi poznania prezentowanych zagadnień.

Wizyta w Ośrodku Edukacyjnym GPN i zwiedzanie wystawy może stanowić punkt startu – przygotowania do wędrowki po górach, gdzie walory przyrodnicze i kulturowe są chronione przez park narodowy.

Lokalizacja: Poręba Wielka 4, 34-735 Niedźwiedź, tel. 18 33 17 944

Zwiedzanie ekspozycji przyrodniczej z przewodnikiem trwa ok. 1 godz.

Liczebność grupy zwiedzającej – do 20 osób.

Ekspozycja dla grup szkolnych czynna jest przez cały rok, od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00 – 15.00.

W parku dworskim hr. Wodzickich w Porębie Wielkiej

Zabytkowy park dworski wyróżnia się malowniczością oraz walorami przyrodniczo – historycznymi. Zwiedzający mogą spędzić tutaj czas korzystając z alejek spacerowych, altan edukacyjnych oraz licznych miejsc odpoczynku. Dodatkową atrakcją jest bindaż, czyli zielony tunel o długości ok. 25 m, utworzony z drzew i krzewów – doskonałe miejsce do relaksu wśród zieleni oraz niewielka platforma widokowa z widokiem na masyw Turbacza. Urok miejsca tworzą też dwa stawy otoczone bujną roślinnością, wokół których poprowadzono alejki spacerowe.

Dłuższą chwilę warto spędzić w górnej części parku, gdzie zachował się wyjątkowy fragment lasu grądowego. Szczególne wrażenie robią wiekowe lipy, wiąz i jawory oraz leżące butwiejące pnie, porośnięte mchami i grzybami. Do ciekawostek florystycznych należą stanowiska lilii złotogłów oraz bluszczu pospolitego znajdujące się przy ścieżce, na zboczu Chabówki. Wyjątkowych wrażeń może dostarczyć wizyta w parku wczesną wiosną, kiedy masowo kwitną: zawilec gajowy, ziarnopłon wiosenny, pierwiosnka wyniosła, żłoc żółta, miodunka ćma i żywokost bulwiasty. O tej porze roku park rozbrzmiewa ptasimi trelami. Drzewostan parku dworskiego jest bowiem siedliskiem blisko 100 gatunków ptaków. Stałymi mieszkańcami są drozdy: kos, kwiczoł, śpiewak i paszkoł. Żyją tu także dzięcioły, m.in.: duży, zielony, zielonosiwy oraz dzięciołek. Od wielu lat można tu obserwować puszczyka zwyczajnego.

Poznanie przyrody i historii parku ułatwia znakowana ścieżka edukacyjna pn.: „Park dworski hr. Wodzickich. Góra Chabówka” i ilustrowany przewodnik pod tym samym tytułem.

Lokalizacja: Poręba Wielka, gmina Niedźwiedź, enklawa Gorczańskiego Parku Narodowego.

W Gajówce Mikołaja w Łopusznej

Osada leśna „Gajówka Mikołaja” to obiekt edukacyjny, w którym znajduje się ekspozycja przyrodniczo-historyczna prezentująca przyrodę doliny Łopusznej oraz historię osady i wsi Łopuszna. Do zajęć wykorzystywana jest kameralna 20-osobowa sala edukacyjna. Zorganizowanym grupom szkolnym oferujemy aktywne zwiedzanie wystawy oraz zajęcia warsztatowe przy Gajówce Mikołaja oraz na szlaku spacerowym w dolinie Łopusznej. Dodatkową atrakcją jest możliwość rozpalenia ogniska. Organizujemy tu także plenerowe imprezy edukacyjne o różnorodnej tematyce, otwarte dla wszystkich odwiedzających.

Lokalizacja obiektu: Łopuszna, gmina Nowy Targ, granica Gorczańskiego Parku Narodowego.

Gajówka Mikołaja funkcjonuje w okresie od maja do października.
Liczebność grupy zajęciowej – do 20 osób.

Czas przejścia do Gajówki Mikołaja znakowanym szlakiem spacerowym od ostatnich zabudowań osiedla
Zarębek Średni - ok. 30 min.

Grupy przyjeżdżające autokarem lub busem mogą dojechać do Zarębku Średniego w Łopusznej – stąd do Gajówki Mikołaja ok. 50 min. marszu.

Aktualne informacje o terminach otwarcia obiektu oraz plenerowych imprezach edukacyjnych można znaleźć na stronie internetowej GPN: www.gorcepn.pl.

Jak prowadzimy zajęcia ?

Zajęcia prowadzone są w małych grupach

W przypadku dużej grupy, dzielimy ją na mniejsze grupy zajęciowe.

Podczas zajęć stacjonarnych i terenowych korzystamy z różnych środków dydaktycznych, jak lornetki, lupy, klucze do rozpoznawania zwierząt i roślin, karty zadań i inne. Za najważniejszy element zajęć uważamy osobiste doświadczenie uczestnika i staramy się je prowadzić w taki sposób, by zielona lekcja była zarazem fascynującą przygodą. W terenie zajęcia prowadzimy na wybranej przez nauczyciela ścieżce edukacyjnej. Ważnym ich elementem są obserwacje przyrodnicze i aktywne ćwiczenia dostosowane tematycznie do problematyki prezentowanej na ścieżce edukacyjnej.

Średni czas trwania wyprawy wraz z zajęciami to ok. 4 - 5 godzin.

Oferta edukacyjna Ośrodka Edukacyjnego GPN jest oparta o program:
**Gorce - europejskie dziedzictwo przyrody - przez poznanie
i zrozumienie do skutecznej ochrony**

Kto może skorzystać z oferty edukacyjnej GPN?

Mamy nadzieję, że wśród naszych propozycji każdy znajdzie coś dla siebie. Formę i treść zajęć staramy się dostosować do potrzeb i możliwości poznawczych różnych grup odbiorców. Nasza oferta zawiera propozycje dla:

- **przedszkolaków (str. 9),**
- **uczniów szkół podstawowych (str. 10),**
- **uczniów szkół ponadpodstawowych (str. 11),**
- **seniorów (str. 14),**
- **osób z dysfunkcją wzroku (str. 16),**
- **grup o zainteresowaniach przyrodniczych (str. 17),**
- **studentów (str. 17),**
- **nauczycieli (str. 17),**
- **przewodników turystycznych (str. 17),**
- **dziennikarzy (str. 17).**

ZAJĘCIA DLA PRZEDSZKOLAKÓW (w wieku od 5 lat)

⇒ zajęcia terenowe

 miejsce do wyboru: ścieżki edukacyjne: „Dolina potoku Turbacz”, „Dolina Kamienicy” lub park dworski hr. Wodzickich w Porębie Wielkiej – spacer, obserwacje terenowe

 liczebność grupy zajęciowej: do 10 osób

 czas trwania: 1 godzina

tematy zajęć do wyboru:

- **Oczy, uszy, nosy, ręce** – poznajemy przyrodę wszystkimi zmysłami.
- **Witamy wiosnę razem z mieszkańcami lasu.**
- **Przygody z lupą** – mały świat pod naszymi stopami, kwiaty i owady oraz mieszkańcy górskiego potoku.

⇒ zajęcia stacjonarne na ekspozycji

 miejsce do wyboru: ekspozycja przyrodnicza w Ośrodku Edukacyjnym GPN - aktywizujące zajęcia o charakterze zabaw z zagadkami

 liczebność grupy zajęciowej: max. 10 osób

 czas trwania: 1 godzina

tematy zajęć do wyboru:

- **Tajemnice gorceńskiej puszczy.**
Dzieci poznają znaczenie pojęć: park narodowy, puszcza, ochrona przyrody. Podczas wędrowki przez kolejne sale ekspozycji poznają gatunki drzew, wybrane gatunki roślin i zwierząt chronionych w GPN. Efektem zajęć będzie uświadomienie małym uczestnikom, jak ważna jest przyroda i dlaczego trzeba ją chronić.
- **Spotkanie z salamandrą.**
Dzieci poznają ciekawostki z życia herbowego płaza GPN – środowisko życia, gdzie i kiedy przychodzi na świat, czym się żywi oraz jaką rolę pełni w środowisku.
- **Wilk i ryś. Czy duże drapieżniki są niebezpieczne dla człowieka?**
Przedszkolaki poznają wilka i rysia, jako mieszkańców gorceńskiej puszczy. Dowiedzą się o trybie życia tych zwierząt i ich roli w przyrodzie. Głównym celem zajęć jest uświadomienie dzieciom, iż zwierzęta te nie stanowią zagrożenia dla człowieka, a potrzebują ochrony.

ZAJĘCIA DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH KLASY I – III

⇒ **zajęcia terenowe**

 miejsce do wyboru: ścieżki edukacyjne: „Dolina potoku Turbacz”, „Dolina Kamienicy” lub park dworski hr. Wodzickich w Porębie Wielkiej, Gajówka Mikołaja w Łopusznej - spacer, obserwacje przyrodnicze.

 liczebność grupy zajęciowej: do 15 osób

 czas trwania: 2 godziny

tematy zajęć do wyboru:

- **Oczy, uszy, nosy, ręce** – poznajemy przyrodę wszystkimi zmysłami.
- **Witamy wiosnę razem z mieszkańcami lasu.**
- **Przygody z lupą** – mały świat pod naszymi stopami, kwiaty i owady oraz mieszkańcy górskiego potoku.
- **Kumkająca straż naszych łąk, czyli jak polubić żaby.**

⇒ **zajęcia stacjonarne na ekspozycji**

 miejsce do wyboru: Ośrodek Edukacyjny GPN w Porębie Wielkiej, ekspozycja przyrodnicza, Gajówka Mikołaja w Łopusznej,

 liczebność grupy zajęciowej: do 15 osób

 czas trwania: 1 godzina

tematy zajęć do wyboru:

- **Tajemnice gorczańskiej puszczy.**
Dzieci poznają znaczenie pojęć: park narodowy, puszcza, ochrona przyrody. Podczas wędrowki przez kolejne sale ekspozycji poznają gatunki drzew, wybrane gatunki roślin i zwierząt chronionych w GPN. Efektem zajęć będzie uświadomienie małym uczestnikom, jak ważna jest przyroda i dlaczego trzeba ją chronić.
- **Spotkanie z salamandrą.**
Dzieci poznają ciekawostki z życia herbowego płaza GPN – środowisko życia, gdzie i kiedy przychodzi na świat, czym się żywi oraz jaką rolę pełni w środowisku.
- **Wilk i ryś. Czy duże drapieżniki są niebezpieczne dla człowieka?**
Dzieci poznają wilka i rysia, jako mieszkańców gorczańskiej puszczy. Dowiedzą się o trybie życia tych zwierząt i ich roli w przyrodzie. Głównym celem zajęć jest uświadomienie dzieciom, iż zwierzęta te nie stanowią zagrożenia dla człowieka, a potrzebują ochrony.

ZAJĘCIA DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH KLASY IV-VIII ORAZ PONADPODSTAWOWYCH

⇒ **zajęcia terenowe**

 miejsce: dowolna ścieżka edukacyjna - obserwacje przyrodnicze i aktywne ćwiczenia z wykorzystaniem pomocy dydaktycznych i kart pracy.

 liczebność grupy zajęciowej: do 20 osób

 czas trwania: 4-5 godzin

tematy zajęć do wyboru:

- Poznajemy przyrodę wszystkimi zmysłami.
- Barwy kwiatów na gorcezańskich polanach.
- Obserwujemy płazy w ich naturalnym środowisku.
- Świat bezkręgowców - życie w wodzie, na łące i w ściółce leśnej.
- Po co w lesie martwe drzewa?
- Kolorowy świat grzybów.
- Las to nie tylko drzewa - poznajemy rośliny runa.
- Na tropie - poszukujemy śladów zwierząt dużych i małych.
- Jaki to ptak - poznajemy skrzydlatych mieszkańców GPN.

⇒ **zajęcia stacjonarno-terenowe**

 miejsce: Ośrodek Edukacyjny GPN w Porębie Wielkiej,
Park dworski hr. Wodzickich

 liczebność grupy zajęciowej: do 20 osób

 czas trwania: 2 godziny

tematy zajęć do wyboru:

- Jaki to ptak? Nauka obserwacji i rozpoznawania wybranych gatunków (kwiecień, maj).
- Kwiaty i owady - świat widziany przez lupę (maj, czerwiec).
- Poznajemy ślady i tropy zwierząt.
- Łatwiej usłyszeć niż zobaczyć. Spotkanie z sowami.
- Mapa - źródło informacji nie tylko o topografii terenu:
Jak w praktyce korzystać z informacji przedstawionych na mapie;
Umiejętność posługiwania się kompasem.

⇒ **zajęcia stacjonarne w Ośrodku Edukacyjnym GPN**

 miejsce: Ośrodek Edukacyjny GPN w Porębie Wielkiej

 liczebność grupy zajęciowej: do 20 osób

 czas trwania: 1 godzina

tematy zajęć do wyboru:

- **W słowach kilku o dobrym wilku - prawda i mit o drapieżniku.**
- **Gorczański Park Narodowy na mapie Polski i Europy:**
Czym jest park narodowy i jakie jest jego znaczenie;
Dzika przyroda, jako wspólne dziedzictwo;
GPN w Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.
- **Gorce, jako ostoja ptasia w Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000:**
Gatunki ptaków w Gorcach ważne dla Europy;
Występowanie ptaków z listy Natura 2000 w Gorcach jako wskaźnik naturalności siedlisk.
- **Przyroda bez granic - Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000:**
Czym jest Natura 2000 ?
Istota i cele sieci Natura 2000;
Rodzaje obszarów Natura 2000 w Gorcach i podstawy ich wyznaczania.
- **W trosce o środowisko i własne zdrowie - odnawialne źródła energii:**
Ośrodek Edukacyjny GPN jako przykład zastosowania nowoczesnych i przyjaznych dla środowiska rozwiązań instalacyjnych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii (kolektory słoneczne, pompy ciepła, oszczędnościowe instalacje wody i prądu);
Zasady segregacji odpadów i dlaczego warto je stosować.

⇒ **zajęcia stacjonarne na ekspozycji**

 miejsce: ekspozycja przyrodnicza w Ośrodku Edukacyjnym GPN w Porębie Wielkiej

 liczebność grupy zajęciowej: do 20 osób

 czas trwania: 1 godzina

Zakres i forma realizacji poniższych tematów jest dostosowana do wieku odbiorców – odpowiednio dla poszczególnych etapów nauczania. Tematy poruszane podczas zwiedzania ekspozycji mogą być rozwijane i kontynuowane w terenie. Dla uczniów szkół średnich proponujemy zajęcia o charakterze warsztatów problemowych, zwłaszcza dotyczące opinii i postaw społecznych w odniesieniu do ochrony przyrody.

tematy zajęć do wyboru:

- **Puszcza karpacka – przedmiot ochrony ściślej:**
Lasy parku narodowego a lasy gospodarcze – czym się różnią, czemu służą;
Martwe drewno w lesie – marnotrawstwo czy ważna rola w procesie obiegu materii;
Ochrona ściśła – ochrona procesów przyrodniczych.
- **Kornik w parku narodowym - prawda i mit o „szkodniku”:**
Rola kornika w ekosystemie leśnym – park narodowy a las gospodarczy;
Martwe drzewa i ich rola w obiegu materii w przyrodzie.
- **Komu potrzebne są stare drzewa:**
Poznanie znaczenia drzew „chorych” i dziuplastych w przyrodzie;
Wybrane gatunki zwierząt ściśle związane z martwymi, stojącymi drzewami (dzięcioł trójpalczasty, dzięcioł biało-grzbiety, dzięcioł czarny, sóweczka, włośchatka, muchołówka mała, sikory, popielica, koszatka, wybrane gatunki nietoperzy).
- **Czy wszystkie dzięcioły wyglądają tak samo?:**
Poznanie gatunków dzięciołów żyjących w Polsce – rzadkich i pospolitych;
Poznanie cech wyglądu wybranych gatunków, podobieństwa i różnice, wymagania siedliskowe i pokarmowe;
Dzięcioł lekarzem drzew – prawda czy mit?
- **Głuszc – największy i zagrożony ptak grzebiący Europy:**
Dlaczego jest tak rzadki - biologia gatunku i wymagania siedliskowe;
Zwyczaje godowe i inne ciekawostki z życia ptaka;
Gorce, jako ważna ostoja gatunku.
- **Woda źródłem życia – gorczańskie potoki:**
Gorce jako obszar źródłiskowy;
Świat zwierząt w gorczańskich strumieniach;
Roślinność porastająca źródliska i brzegi potoków;
Dolina potoku i jej mieszkańcy (wydra, bocian czarny, pluszcz, pliszka górską);
Małe zbiorniki wody stojącej – czynna ochrona płazów.
- **„Nie taka żmija straszna...”:**
Żmija i inne gady oraz ich rola w przyrodzie;
Prawda i mit o żmii zygzakowatej;
Czynna ochrona gadów – czemu służą kopce kamieni na polanach?
- **Wilcze ścieżki w Gorcach:**
Wilk jako gatunek priorytetowy w Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000;
Rola dużych drapieżników w przyrodzie;
Człowiek i wilk – obalamy mity na temat drapieżnika.

- **Gorczańskie polany – ochrona przyrody i dziedzictwa kulturowego:**
Młaki, psiary, łąki mietlicowe – bogactwo roślin świadectwem historii użytkowania;
Wypas kulturowy i inne formy ochrony czynnej polan;
Szałaszy i inne elementy dawnej kultury pasterskiej;
Siedliska nieleśne na polanach jako przedmiot ochrony na obszarach Natura 2000.
- **Mieszkańcy gorczańskich polan – świat widziany przez lupę:**
Wybrane grupy owadów i ich znaczenie w ekosystemie łąkowym;
Błonkówki i ich rola w przyrodzie, jako zapylaczy.

ZAJĘCIA DLA SENIORÓW

⇒ zajęcia terenowe

 miejsce: Park dworski hr. Wodzickich w Porębie Wielkiej

 liczebność grupy zajęciowej: do 15 osób

 czas trwania: 2 godziny

tematy zajęć do wyboru:

- **Ptaki – nasi sąsiedzi.**
Nauka obserwacji i rozpoznawania ptaków w terenie. Uczestnicy poznają życie i znaczenie wybranych gatunków ptaków parku dworskiego z pomocą zestawu dla początkującego obserwatora „Poznaj 25 gatunków ptaków” (wydanego ze środków NFOŚiGW).
- **Z lornetką i lupą – w poszukiwaniu wiosny.**
Zajęcia prowadzone w okresie od marca do kwietnia – obserwacja wczesnowiosennych kwiatów, owadów oraz najwcześniej śpiewających ptaków. Uczestnicy poznają tajemnice rocznego cyklu życia roślin oraz błonkówek i motyli – zimowania i wiosennego przebudzenia.
- **Krajobraz i przyroda w barwach jesieni.**
Zajęcia przyrodniczo–plastyczne. Obserwacja owoców, nasion i migrujących ptaków połączona z wyjściem na górę Chabówkę. Tworzenie własnych, pamiątkowych kompozycji plastycznych.
- **Zimowi tropiciele przyrody.**
Obserwacja i rozpoznawanie tropów zwierząt w terenie z pomocą Poradnika Młodego Tropiciele. Obserwacja zimowej aktywności ptaków przy karmniku. Zajęcia warsztatowe – „na pamiątkę” – wykonanie odlewów tropów.

⇒ **zajęcia stacjonarne**

 miejsce: Ośrodek Edukacyjny GPN w Porębie Wielkiej, ekspozycja przyrodnicza

 liczebność grupy zajęciowej: max 20 osób

 czas trwania: 2 godziny

tematy zajęć do wyboru:

- **Puszcza karpacka – przedmiot ochrony ścisłej:**

Lasy parku narodowego a lasy gospodarcze – czym się różnią, czemu służą;

Martwe drewno w lesie – marnotrawstwo czy ważna rola w procesie obiegu materii;

Ochrona ścisła – ochrona procesów przyrodniczych.

- **Kornik w parku narodowym - prawda i mīt o „szkodniku”:**

Rola kornika w ekosystemie leśnym – park narodowy a las gospodarczy;

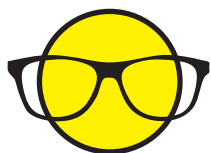
Martwe drzewa i ich rola w obiegu materii w przyrodzie.

- **Komu potrzebne są stare drzewa:**

Poznanie znaczenia drzew „chorych” i dziuplastych w przyrodzie;

Wybrane gatunki zwierząt ściśle związane z martwymi, stojącymi drzewami (dzięcioł trójpalczasty, dzięcioł biało-grzbiety, dzięcioł czarny, sóweczka, włośchatka, muchołówka mała, sikory, popielica, koszatka, wybrane gatunki nietoperzy).

ZAJĘCIA DLA OSÓB Z DYSFUNKCJĄ WZROKU

⇒ **zajęcia stacjonarno - terenowe**

 miejsce: ekspozycja przyrodnicza w Ośrodku Edukacyjnym GPN i park dworski hr. Wodzickich w Porębie Wielkiej

 liczebność grupy zajęciowej: do 10 osób

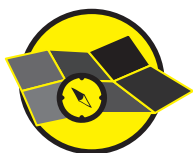
 czas trwania: 2 godziny

Zajęcia dostosowane do rodzaju dysfunkcji i prowadzone głównie w oparciu o specjalne pomoce dydaktyczne oraz ćwiczenia angażujące zmysły. Wielozmysłowe poznawanie pomoże uczestnikom zrozumieć świat przyrody. Osoby z dysfunkcją wzroku mogą korzystać z materiałów tyflograficznych, przygotowanych i przekazanych do GPN przez Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi w Laskach. Dla osób z dysfunkcją wzroku – zajęcia interaktywne oparte na zmyśle słuchu i dotyku, z wykorzystaniem interaktywnych elementów ekspozycji;

tematy zajęć do wyboru:

- **Park narodowy w Gorcach:**
Położenie Gorców i GPN na mapie Polski, przebieg granic Parku;
Główne rodzaje skał, z których zbudowane są Gorce;
Krajobraz – szata roślinna i rzeźba terenu.
- **Gorczańskie lasy i ich mieszkańcy:**
Główne gatunki drzew występujące w GPN (kora, liście, owoce, nasiona, zapach, zimowe pąki drzew);
Wybrane gatunki zwierząt – sylwetki, tropy, głosy.
- **Wybrane gatunki ptaków GPN (lub parku dworskiego w Porębie Wielkiej):**
Obserwacja i rozpoznawanie ptaków w terenie z wykorzystaniem zmysłów i metod odpowiednich do rodzaju dysfunkcji uczestników.
- **Kwiaty gorczańskich polan:**
Obserwacja i rozpoznawanie wybranych gatunków roślin z wykorzystaniem zmysłów i metod odpowiednich do rodzaju dysfunkcji uczestników.
- **Turysta w parku narodowym – dbamy o siebie, dbamy o przyrodę:**
Zasady poruszania się i zachowania w parku narodowym;
Przygotowanie do wycieczki (buty, odzież, zawartość plecaka).

WARSZTATY DLA NAUCZYCIELI, GRUP O ZAINTE- RESOWANIACH PRZYRODNICZYCH, STUDENTÓW, PRZEWODNIKÓW TURYSTYCZNYCH, DZIENNIKARZY

⇒ **zajęcia stacjonarne**

 miejsce do wyboru: Ośrodek Edukacyjny GPN w Porębie Wielkiej, ekspozycja przyrodnicza

 liczebność grupy zajęciowej: do 20 osób

 czas trwania: 2-3 godziny

tematy zajęć do wyboru:

- **Natura 2000 w Gorcach – szansa czy zagrożenie dla rozwoju regionu?:**
Poznanie i zrozumienie zasad działania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000;
Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 w Gorcach szansą dla rozwoju lokalnego;
Przyroda naszego regionu dziedzictwem Europy.
- **Rozwój turystyki, a ochrona przyrody:**
Przyroda Gorców i GPN jako „produkt” turystyczny;
Turystyka przyrodnicza w GPN i jego otulinie – odpowiedź na zapotrzebowanie turysty krajowego i zagranicznego.
- **Czy Gorczański Park Narodowy jest siedliskiem zwierząt niebezpiecznych?:**
Występowanie żmii zygzakowatej – pytania i odpowiedzi;
Wilk w Gorcach – czy liczebność drapieżnika wzrasta i czy może stanowić zagrożenie.
- **Kornik drukarz w lasach parku narodowego:**
Kornik w GPN – czy zagraża lasom gospodarczym?
Poznanie i zrozumienie roli kornika w przyrodzie;
Przyczyny zamierania świerczyn w Polsce i Europie;
Obecność martwego drewna – warunkiem egzystencji lasu.
- **Zasady zrównoważonego korzystania z zasobów przyrody:**
Ośrodek Edukacyjny GPN jako wzorcowy przykład minimalizacji szkodliwego wpływu człowieka na stan środowiska poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i zastosowanie nowoczesnych technologii (kolektory słoneczne, pompy ciepła, instalacje wody i prądu);
„STOP spalaniu śmieci” – segregacja odpadów, jako forma dbałości o zdrowie mieszkańców regionu i stan środowiska naturalnego.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Regulamin dla odwiedzających GPN oraz informacje dla organizatorów imprez i wycieczek szkolnych na terenie Parku znajdują się na stronie internetowej GPN: www.gorcepn.pl. Organizator jest zobowiązany do zapoznania się z regulaminem i stosowania jego zapisów.

Zamawianie zajęć:

Zajęcia edukacyjne organizuje Zespół ds. Edukacji i Udostępniania Parku, tel. 18 33 17 944; e-mail: gpn@gorcepn.pl.

- **Chęć uczestnictwa w zajęciach należy zgłaszać 3 tygodnie przed planowanym terminem;**
- **W celu zamówienia zajęć edukacyjnych należy pisać na adres: gpn@gorcepn.pl;**
- **W treści należy podać: dane kontaktowe organizatora, proponowany termin i miejsce przeprowadzenia zajęć, temat wybranych zajęć, wiek i liczbę uczestników;**
- **Po otrzymaniu zgłoszenia uzgadniamy szczegóły z opiekunem grupy/organizatorem wycieczki.**

Opłaty za zajęcia

Zgodnie z zarządzeniem dyrektora GPN zajęcia prowadzimy odpłatnie. Aktualny cennik znajduje się na stronie internetowej GPN: www.gorcepn.pl. Grupy uczestniczące w zajęciach prowadzonych przez pracownika Parku są zwolnione z opłat za wstęp do GPN.

Dodatkowe atrakcje:

- **Zwiedzanie ekspozycji przyrodniczej z pracownikiem merytorycznym**
miejsce: Ośrodek Edukacyjny GPN w Porębie Wielkiej
liczebność grupy zwiedzającej: do 20 osób
czas trwania: 1 godzina
- **Projekcja filmu pt. „Gorczański Park Narodowy”**
miejsce: Ośrodek Edukacyjny GPN w Porębie Wielkiej
liczebność grupy: do 50 osób
czas trwania: 40 min.

- **Prelekcja z prezentacją komputerową**

miejsce: Ośrodek Edukacyjny GPN w Porębie Wielkiej

liczebność grupy zajęciowej – do 50 osób

czas trwania: 45 minut

tematy do wyboru:

- Góry w sercu Beskidów, czyli o walorach Gorczańskiego Parku Narodowego.
- Mieszkańcy gorczańskiej puszczy - opowieści ze świata zwierząt.
- Skarby lasów i łąk - najcenniejsze gatunki roślin w GPN.
- Człowiek i przyroda w Gorcach. Walory kulturowe GPN.

Zapraszamy do Ośrodka Edukacyjnego GPN

Grupy odwiedzające Gorczański Park Narodowy mogą zamówić ognisko w jednym z dwóch miejsc biwakowych:

- na polanie Oberówka w Koninkach,
- na polanie Trusiówka w Lubomierzu - Rzekach.

Zasady korzystania z miejsc biwakowych oraz cennik znajdują się na stronie internetowej GPN: www.gorcepn.pl

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

Unia Europejska
Fundusz Spójności

